

İlgi: Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Kararda Değişiklik Yapan 85 Sayılı Karar, 2018-32/52 Nolu Tebliğ

Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar (“**85 Sayılı Karar**”) Resmi Gazete’de 13 Eylül 2018 tarihinde yayımlanmıştır. Buna göre “*Türkiye’de yerleşik kişilerin, Bakanlıkça belirlenen haller dışında, kendi aralarındaki menkul ve gayrimenkul alım satım, taşıt ve finansal kiralama dâhil her türlü menkul ve gayrimenkul kiralama, leasing ile iş, hizmet ve eser sözleşmelerinde sözleşme bedeli ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülükleri döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılamaz.*” Bu bendin uygulanmasına ilişkin esasları belirleyen Geçici 8. maddede ise: “*Bu Kararın 4 üncü maddesinin (g) bendinin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren otuz gün içinde, söz konusu bentte belirtilen ve daha önce akdedilmiş yürürlükteki sözleşmelerdeki döviz cinsinden kararlaştırılmış bulunan bedeller, Bakanlıkça belirlenen hâller dışında; Türk parası olarak taraflarca yeniden belirlenir.*” şeklindedir. 85 Sayılı Karar 13 Eylül 2018 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

85 Sayılı Kararı takiben Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karara ilişkin tebliğ (Tebliğ No: 2008-32/34)’de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (“**Tebliğ No: 2018-32/51**”) 6 Ekim 2018 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanmıştır. Tebliğ No: 2018-32/51, 6 Ekim 2018 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Bu mevzuatı takiben ortaya çıkan çeşitli görüş ayrılıkları sebebiyle mevzuatın uygulama esaslarını gösteren Hazine ve Maliye Bakanlığı duyurusu 12 Ekim 2018 tarihinde kamuya ilan edilmiştir.

Bu mevzuatı takiben ortaya çıkan çeşitli görüş ayrılıkları sebebiyle mevzuatın uygulama esaslarını gösteren Hazine ve Maliye Bakanlığı duyurusu yeniden değiştirilmiş ve 16 Ekim 2018 tarihinde kamuya ilan edilmiştir.

85 Sayılı Kararı takiben Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karara ilişkin tebliğ (Tebliğ No: 2008-32/34)’de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (“**Tebliğ No: 2018-32/52**”) 16 Kasım 2018 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanmıştır. Tebliğ No: 2018-32/52, 16 Kasım 2018 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Bu çalışmada mevzuat değişikliklerine dair ulaştığımız bulgular paylaşılmıştır. Mevzuatın yeni olması sebebiyle bazı alanlarda idarenin yaklaşımları netleştikçe işbu metindeki görüşler yenilenebilecektir.

No	Konu, (Türkiye’de Yerleşik Kişiler Arasındaki Sözleşmeler)	Akdedilme Tarihi 13 Eylül 2018 öncesi ise dövizle veya dövize endeksli	Akdedilme Tarihi 13 Eylül 2018 ve sonrası ise dövizle veya dövize endeksli	İlave Notlar
1.	Gayrimenkul Satış Sözleşmeleri	TL olarak yeniden belirlenmelidir	Yapılamaz	<ul style="list-style-type: none">* Yurt içinde yer alan gayrimenkul satışlarını kapsar.* Türkiyede yerleşik yabancıların alıcı oldukları sözleşmeler istisnadır.* <u>Dışarıda yerleşik kişilerin Türkiye’de bulunan; (i) şube, temsilcilik, ofis, irtibat büroları (ii) %50 ve üzerinde doğrudan veya dolaylı surette pay sahipliklerinin bulunduğu şirketler; (iii) ortak kontrol ve/veya kontrolüne sahip bulunduğu şirketlerin alıcı olduğu sözleşmeler istisnadır.</u>* Serbest bölgedeki faaliyetleri kapsamında serbest bölgedeki şirketlerin alıcı oldukları sözleşmeler istisnadır.
2.	Gayrimenkul Kiralama Sözleşmeleri	TL olarak yeniden belirlenmelidir	Yapılamaz	<ul style="list-style-type: none">* Yurt içinde yer alan gayrimenkul kiralalarını kapsar.* Türkiyede yerleşik yabancıların kiracı oldukları sözleşmeler istisnadır.* <u>Dışarıda yerleşik kişilerin Türkiye’de bulunan; (i) şube, temsilcilik, ofis, irtibat büroları (ii) %50 ve üzerinde doğrudan veya dolaylı surette pay sahipliklerinin bulunduğu şirketler; (iii) ortak kontrol ve/veya kontrolüne sahip bulunduğu şirketlerin kiracı olduğu sözleşmeler istisnadır.</u>

No	Konu, (Türkiye’de Yerleşik Kişiler Arasındaki Sözleşmeler)	Akdedilme Tarihi 13 Eylül 2018 öncesi ise dövizle veya dövize endeksli	Akdedilme Tarihi 13 Eylül 2018 ve sonrası ise dövizle veya dövize endeksli	İlave Notlar
				<p>* Serbest bölgedeki faaliyetleri kapsamında serbest bölgedeki şirketlerin kiracı oldukları sözleşmeler istisnadır.</p> <p>* Kültür ve Turizm Bakanlığından belgeli konaklama tesislerinin işletilmesi amacıyla yapılan kiralamalar istisnadır.</p> <p>* Gümrüksüz satış mağazalarına ilişkin yapılan kiralamalar istisnadır.</p>
3.	İş Sözleşmeleri	TL olarak yeniden belirlenmelidir	Yapılamaz*	<p>* İş yurt dışında ifa edilecek ise dövizle / dövize endeksli yapılabilir.</p> <p>* Gemi adamlarının taraf oldukları iş sözleşmeleri dövizle / dövize endeksli yapılabilir.</p> <p>* <u><i>Dışarıda yerleşik kişilerin Türkiye’de bulunan; (i) şube, temsilcilik, ofis, irtibat büroları (ii) %50 ve üzerinde doğrudan veya dolaylı surette pay sahipliklerinin bulunduğu şirketler; (iii) ortak kontrol ve/veya kontrolüne sahip bulunduğu şirketlerin işveren olarak taraf olduğu iş sözleşmeleri dövizle/dövize endeksli yapılabilir.</i></u></p> <p>* <u><i>Serbest bölgedeki faaliyetleri kapsamında serbest bölgedeki şirketlerin işveren olarak taraf olduğu iş sözleşmeleri dövizle / dövize endeksli yapılabilir.</i></u></p>

No	Konu, (Türkiye’de Yerleşik Kişiler Arasındaki Sözleşmeler)	Akdedilme Tarihi 13 Eylül 2018 öncesi ise dövizle veya dövize endeksli	Akdedilme Tarihi 13 Eylül 2018 ve sonrası ise dövizle veya dövize endeksli	İlave Notlar
4.	Hizmet (danışmanlık, aracılık ve taşımacılık dahil) Sözleşmeleri	TL olarak yeniden belirlenmelidir*	Yapılamaz*	<p>* <u>Dışarıda yerleşik kişilerin Türkiye’de bulunan; (i) şube, temsilcilik, ofis, irtibat bürosu ile (ii) %50 ve üzerinde doğrudan veya dolaylı surette pay sahipliklerinin bulunduğu şirketler ile (iii) ortak kontrol ve/veya kontrolüne sahip bulunduğu şirketlerin hizmet alan olarak taraf olduğu hizmet sözleşmeleri dövizle / dövize endeksli yapılabilir.</u></p> <p>* <u>Serbest bölgedeki faaliyetleri kapsamında serbest bölgedeki şirketlerin hizmet alan olarak taraf olduğu hizmet sözleşmeleri dövizle / dövize endeksli yapılabilir.</u></p> <p>* Aşağıdaki kalemler de bu maddenin istisnası olup bu sözleşmeler de dövizle / dövize endeksli yapılabilir;</p> <ul style="list-style-type: none"> • TC ile vatandaşlık bağı bulunmayan kişilerin taraf oldukları hizmet sözleşmeleri • İhracat, transit ticaret, ihracat sayılan satış ve temsiller ile döviz kazandırıcı hizmet ve faaliyetler kapsamındaki hizmet sözleşmeleri • Türkiye’de yerleşik kişilerin yurt dışında gerçekleştirecekleri faaliyetler kapsamındaki hizmet sözleşmeleri • Türkiye’de yerleşik kişilerin, kendi aralarında akdedecekleri, Türkiye’de başlayıp yurt dışında sonlanan, yurt dışında

No	Konu, (Türkiye’de Yerleşik Kişiler Arasındaki Sözleşmeler)	Akdedilme Tarihi 13 Eylül 2018 öncesi ise dövizle veya dövize endeksli	Akdedilme Tarihi 13 Eylül 2018 ve sonrası ise dövizle veya dövize endeksli	İlave Notlar
				başlayıp Türkiye’de sonlanan veya yurt dışında başlayıp yurtdışında sonlanan hizmet sözleşmeleri
5.	Eser Sözleşmeleri	TL olarak yeniden belirlenmelidir *	Yapılamaz*	* <u>Döviz cinsinden maliyet içeren eser sözleşmeleri istisnadır, dövizle / dövize endeksli yapılabilir.</u>
6.	Menkul Satış Sözleşmeleri (taşıt satış sözleşmeleri hariç)	Yapılabilir	Yapılabilir	Taşıt satış sözleşmeleri hariçtir.
7.	Taşıt Satış Sözleşmeleri	TL olarak yeniden belirlenmelidir*	Yapılamaz	* Yolcu taşıma amaçlı ticari taşıt satış sözleşmeleri hariçtir.

No	Konu, (Türkiye’de Yerleşik Kişiler Arasındaki Sözleşmeler)	Akdedilme Tarihi 13 Eylül 2018 öncesi ise dövizle veya dövize endeksli	Akdedilme Tarihi 13 Eylül 2018 ve sonrası ise dövizle veya dövize endeksli	İlave Notlar
8.	Menkul Kiralama Sözleşmeleri (taşıt kiralama sözleşmeleri hariç)	Yapılabilir	Yapılabilir	Taşıt kiralama sözleşmeleri hariçtir.
9.	Taşıt Kiralama Sözleşmeleri	Yapılabilir	Yapılamaz	-
10.	Yurt dışında üretilen yazılımlara ilişkin satışlar ile yurt dışında üretilen donanım ve yazılımlara ilişkin lisans ve hizmet sözleşmeleri	Yapılabilir	Yapılabilir	Yurt içinde üretilen yazılım ve donanımlara dair bu türden sözleşmeler yabancı para ile veya yabancı paraya endeksli yapılamayacaktır.
11.	Gemilere İlişkin Finansal Kiralama ve Leasing Sözleşmeleri	Yapılabilir	Yapılabilir	-
12.	Menkul ve Gayrimenkullere İlişkin Finansal Kiralama Sözleşmeleri	Yapılabilir	Yapılamaz	
13.	Madde 17 ve 17A uyarınca Finansal Kiralama (leasing) Sözleşmeleri	Yapılabilir	Yapılabilir	-

No	Konu, (Türkiye’de Yerleşik Kişiler Arasındaki Sözleşmeler)	Akdedilme Tarihi 13 Eylül 2018 öncesi ise dövizle veya dövize endeksli	Akdedilme Tarihi 13 Eylül 2018 ve sonrası ise dövizle veya dövize endeksli	İlave Notlar
14.	Kamu Finansmanı ve Borç Yönetimi Kanunu kapsamında yapılan Sözleşmeler	Yapılabilir	Yapılabilir	
15.	Bankaların Taraf Olduğu Kamu Finansmanı ve Borç Yönetimi Kanunu Kapsamındaki Sözleşmeler	Yapılabilir	Yapılabilir	-
16.	Sermaye piyasası araçları (yabancı sermaye piyasası araçları ve depo sertifikaları ile yabancı yatırım fonu payları da dahil olmak üzere)	Yapılabilir	Yapılabilir	-

DİĞER ÖNEMLİ HUSUSLAR

- A. **85 Sayılı Karar Öncesi Akdedilmiş Sözleşmelere Dair Mevzuat Uygulaması:** Mevzuat uyarınca istisna kapsamında bırakılan sözleşmeler ve dövizle veya dövize endeksli yapılabilen sözleşmeler mevzuattan önce akdedilmiş olsa dahi bu istisnadan yararlanır ve dövizle veya dövize endeksli kalmaya devam eder.
- B. **Dövizle veya Dövize Endeksli Sözleşmelerden Türk Parasına Dönüşüm:** Dövizle veya dövize endeksli yapılamayan sözleşmelerde döviz cinsinden belirlenmiş bedellerin Türk parası olarak taraflarca yeniden belirlenmesi zorunludur. Taraflar bunun aksine sözleşme yapamayacaklardır.
- C. **Türk Parasına Dönüşümde Mutabakata Varılamama Hali:** 85 Sayılı Karar uyarınca 13 Ekim 2018 tarihine kadar herhangi bir mutabakata varılamaması halinde söz konusu bedellerin 2 Ocak 2018 tarihinde belirlenen gösterge niteliğindeki Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası efektif satış kuru kullanılarak hesaplanan Türk parası cinsinden karşılığı; 2 Ocak 2018 tarihinden 13 Ekim 2018 tarihine (mutabakata varamama son tarihi) kadar Türkiye İstatistik Kurumunun her ay için belirlediği 9 aylık toplam TÜFE değişim oranları (bileşik) esas alınarak artırılması suretiyle belirlenir. Yapılacak hesaplamalarda TÜFE oranı kisten uygulanmayacaktır. Bir başka deyişle aylık oranlar dikkate alınacak fakat artık günler dikkate alınmayacak, uygulanmayacaktır ("**Genel Dönüştürme Kuralı**").
- D. **Kira Sözleşmeleri:**
- **Sözleşme Yılı Sonuna Kadar:** Türk Parasına dönüşüm konusunda üzerinde mutabakata varılamayan döviz üzerinden veya dövize endeksli akdedilmiş kira sözleşmeleri için; Mevzuatın çıktığı tarihten içinde bulunulan sözleşme yılının sonuna ("**Mevcut Sözleşme Yılı**") kadar uygulanmak üzere Genel Dönüştürme Kuralının (9 aylık toplam TÜFE değişim oranlarının (bileşik)) tatbik edileceğini düşünmekteyiz.
 - **Mevcut Sözleşme Yılına Takip Eden 1 Yıllık ("**İlave Düzenleme Yılı**") Kira:** 13 Ekim 2018 tarihi ile Mevcut Sözleşme Yılı sonu arasındaki sürede TÜFE'de gerçekleşen "aylık toplam TÜFE değişim oranlarına (bileşik)" göre hesaplanır.
 - **İkinci Düzenleme Yılı Kirası:** İlave Düzenleme Yılı içinde TÜFE'de gerçekleşen "aylık toplam TÜFE değişim oranlarına (12 aylık toplam bileşik)" göre hesaplanır. Bu tarih Genel Dönüştürme Kuralının uygulandığı ilk dönüştürme tarihinden itibaren ikinci yıl sonunu geçemeyecektir.
 - **İki yıllık söz konusu düzenleme sonrası için bir hüküm bulunmamaktadır.**
 - Ayrıca Türk parası cinsinden belirleme hükmü "gayrimenkul kira sözleşmeleri kapsamında mevcutta verilmiş "depozitolar (bu meyanda alınan teminat mektupları bu kapsamın içindedir görüşünderiz)" ve sözleşmelerin ifası kapsamında mevcutta dolaşıma

girmiş kıymetli evrak” için uygulanmaz esası mevcuttur.

- E. Tahsili Yapılmış veya Gecikmiş Alacaklar:** Dövizle ve dövize endekli olarak yapılması mümkün olmayan sözleşmelerde, Türk parası cinsinden belirlemeler “tahsili yapılmış veya gecikmiş alacaklar” için uygulanmaz hükmü mevcuttur.
- F. Kıymetli Evrak Dair Hüküm:** Sözleşme bedeli ve sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülükleri döviz cinsinden veya dövize endekli olarak kararlaştırılmayan sözleşmeler kapsamında düzenlenecek kıymetli evraklarda yer alan bedellerin de döviz cinsinden veya dövize endekli olarak belirlenmesi mümkün olmamaktadır. Ancak, 13.09.2018 tarihinden önce düzenlenmiş ve dolaşıma girmiş bulunan bu kapsamdaki kıymetli evrak 16.11.2018 tarihli tebliğ ile istisna tutulmuştur. Ayrıca Türk parası cinsinden belirleme hükmü “gayrimenkul kira sözleşmeleri kapsamında verilen “depozitolar” ve sözleşmelerin ifası kapsamında dolaşıma girmiş kıymetli evrak” için uygulanmaz hükmü mevcuttur.
- G. Kıymetli Maden Üzerinden/Endekli Sözleşmeler:** Uluslararası piyasalarda fiyatı döviz cinsinden belirlenen kıymetli madenlere ve/veya emtiaya endekslenen ve/veya dolaylı olarak dövize endekslenen sözleşmeler, Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Kararın 4 üncü maddesinin (g) bendi uygulaması kapsamında dövize endekli sözleşme olarak değerlendirilir. Bu itibarla bu mevzuat gereği döviz üzerinden veya dövize endekli surette yapılamayan sözleşmeler altın gibi değerli madenler üzerinden veya bunlara endekslenerek de yapılamayacaktır. Ancak, taşımacılık faaliyetlerine ilişkin hizmet sözleşmelerinde akaryakıt fiyatlarına endekleme yapılması 16.11.2018 tarihli tebliğ ile istisna tutulmuştur.
- H. Yabancı İşletmeler ve Yerleşik Sayılma:** Türkiye’de yerleşik kişilerin yurt dışındaki; şube, temsilcilik, ofis, irtibat bürosu, işlettiği veya yönettiği fonlar, doğrudan veya dolaylı olarak yüzde elli ve üzerinde pay sahipliklerinin bulunduğu şirketler (ortak kontrol hususu burada mevcut değildir) Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Kararın 4 üncü maddesinin (g) bendi uygulaması kapsamında Türkiye’de yerleşik olarak değerlendirilir. Ancak, sözleşmenin yurt dışında ifa edilmesi durumunda bu kural uygulanmaz.
- I. Kamu Kurumları ile İlişkili İşlemler**
- Kamu kurum ve kuruluşları ile Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı şirketlerinin taraf olduğu gayrimenkul satış ve gayrimenkul kiralama dışında kalan sözleşmelerde, sözleşme bedelinin ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerin döviz cinsinden veya dövize endekli olarak kararlaştırılması mümkündür.
 - Kamu kurum ve kuruluşlarının taraf olduğu döviz cinsinden veya dövize endekli ihaleler, sözleşmeler ve milletlerarası anlaşmaların ifası kapsamında gerçekleştirilecek olan projeler dahilinde; yükleniciler veya görevli şirketlerin ve bunların sözleşme imzaladığı tarafların üçüncü taraflarla akdedeceği veya bahsi geçen projeler çerçevesinde akdedilecek, gayrimenkul satış sözleşmeleri ve iş sözleşmeleri dışında kalan sözleşmelerde, sözleşme bedelinin ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerin döviz cinsinden veya dövize endekli olarak kararlaştırılması mümkündür.

J. Sair Taşıma İşlemleri:

Türkiye’de yerleşik yolcu, yük veya posta taşıma faaliyetinde bulunan ticari havayolu işletmeleri; hava taşıma araçlarına, motorlarına ve bunların aksam ve parçalarına yönelik teknik bakım hizmeti veren şirketler; sivil havacılık mevzuatı kapsamında havalimanlarında yer hizmetleri yapmak üzere çalışma ruhsatı alan veya yetkilendirilen kamu ya da özel hukuk tüzel kişiliği statüsündeki kuruluşlar ile söz konusu kuruluşların kurdukları işletme ve şirketler ile doğrudan veya dolaylı olarak sermayelerinde en az %50 hisse oranına sahip olduğu ortaklıkların Türkiye’de yerleşik kişilerle döviz cinsinden veya dövize endeksli bedeller içeren gayrimenkul satış, gayrimenkul kiralama ve iş sözleşmeleri haricindeki sözleşmeleri akdetmeleri mümkündür.